

**Ankara Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
Adalet MYO
HBYS Programı**

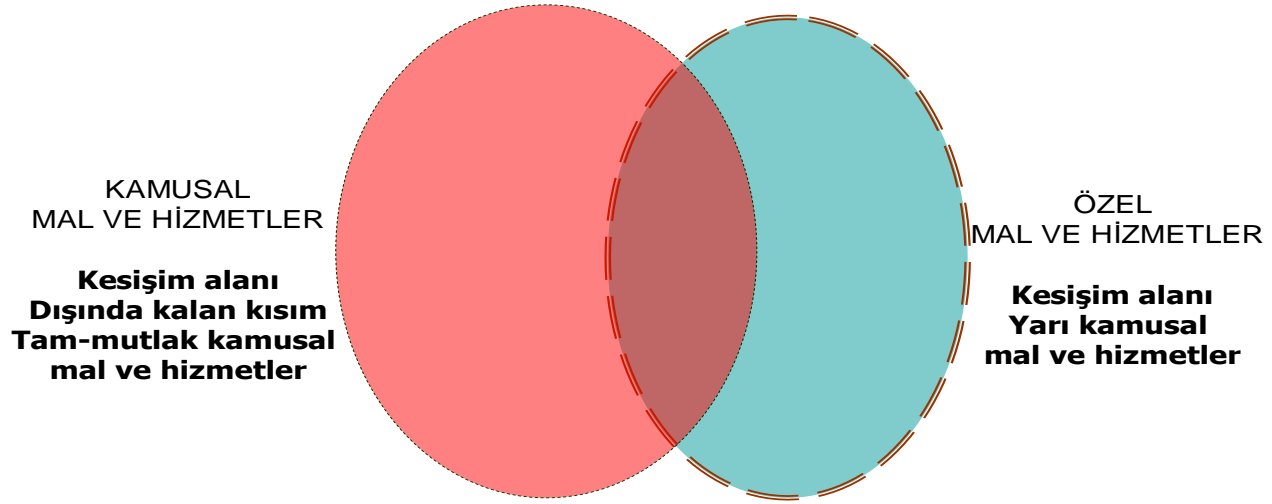
**Mali Hukuk Bilgisi
Dersleri**

ÜNİTE I

**KAMU EKONOMİSİ,
KAMU MALİYESİ,
MALİ HUKUK**

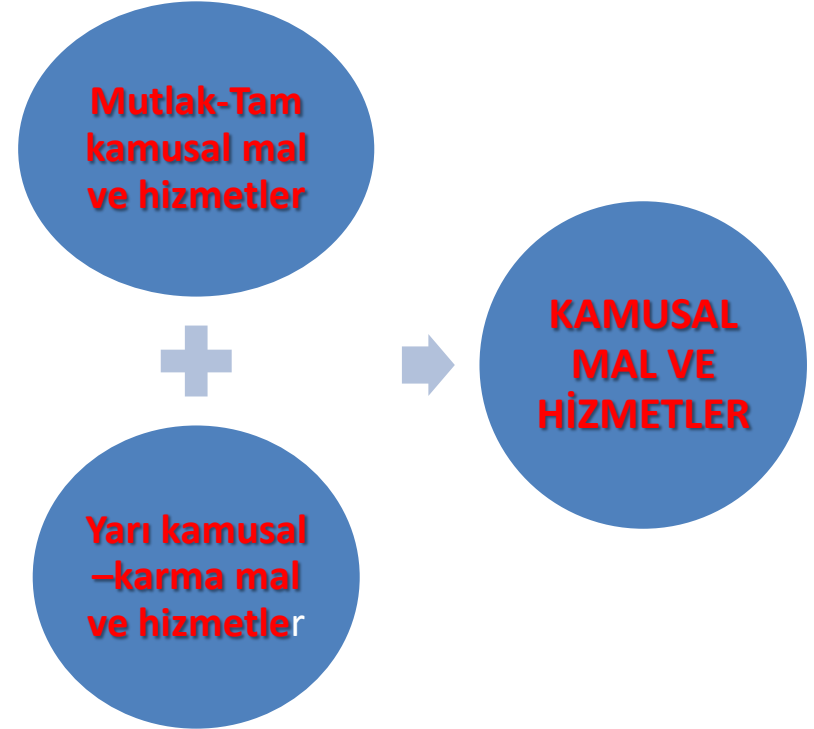
Kamusal mal ve hizmet çeşitleri

Kamu Ekonomisi, Kamu Ekonomisinin İşleyişine Dair İlke ve Esaslar, Kamu Kesimi ile Kamusal Mal ve Hizmetlerin Özellikleri

5

- Kamusal mal ve hizmetler toplu halde birlikte yaşamaktan kaynaklanan kamusal ihtiyaçların karşılanmasına yönelik mal ve hizmetlerdir.
- Kamusal mal ve hizmetler tam-mutlak kamusal mal ve hizmetler ile yarı kamusal mal hizmetler-karma mal ve hizmetler olmak üzere ikiye ayrılırlar.

Kamu Ekonomisi, Kamu Ekonomisinin İşleyişine Dair İlke ve Esaslar, Kamu Kesimi ile Kamusal Mal ve Hizmetlerin Özellikleri

6

- Tam kamusal mal ve hizmetler toplumun tümünün ortak ve eşit kullanımına konu olan kamusal mal ve hizmetlerdir.
- Bu tür kamusal mal ve hizmetler bölünemez faydalar yaratır. Bu mal ve hizmetlerden kimin ne kadar yararlandığının tespiti mümkün değildir. Bunlar daha kamusal fayda sağlar.
- Tam kamusal mal ve hizmetlerin herhangi biri tarafından tüketilmesi başkalarının bunları tüketmesine engel teşkil etmez. Dolayısı ile bunları için bir bedel tespit olunamaz ve bunlar pazarlanamaz.
- Bu mal ve hizmetlerden kural olarak bedelsiz yararlanılır. Bu yüzden de bunlar sadece kamu kesimi tarafından kamu ekonomisine özgü finansman enstrüman ve teknikleri (vergiler ve vergilendirme gibi) kullanılarak üretilebilir.
- Milli savunma hizmetleri tam-mutlak kamusal mal ve hizmetlerdendir.

Kamu Ekonomisi, Kamu Ekonomisinin İşleyişine Dair İlke ve Esaslar, Kamu Kesimi ile Kamusal Mal ve Hizmetlerin Özellikleri

7

- Yarı kamusal-karma mal ve hizmetler toplumun belli bir kesiminin ortak ve eşit kullanımına konu olan kamusal mal ve hizmetlerdir.
- Bu tür kamusal mal ve hizmetler kısmen bölünebilir faydalar yaratır. Bu mal ve hizmetlerden kimin ne kadar yararlandığının tespiti kısmen mümkündür. Bunlar daha kamusal faydanın yanında bireysel fayda da sağlar.
- Yarı kamusal mal ve hizmetlerin herhangi biri tarafından tüketilmesi başkalarının bunları tüketmesine kural olarak engel teşkil etmez. Ancak bu mal ve hizmetlerin kapasiteleri görece sınırlıdır. Dolayısı ile bunları için bir bedel tespiti ve pazarlanmaları kısmen mümkündür.
- Bu mal ve hizmetlerden bir bedel yararlanılır. Bu yüzden de bunlar kamu kesimi yanında özel kesim tarafından da üretilebilir. Ancak bu bedel hizmetin tam maliyetini oluşturamaz. Zira bu hizmetler birey yanında topluma da fayda sağlamaktadır. Yarı kamusal mal ve hizmetlerin finansmanı yine kamu ekonomisine özgü enstrüman ve teknikler (örneğin harçlar ve harçlandırma) ile sağlanır. Veya sağlanan kamusal fayda nedeni ile devlet bunların üretimin mali açıdan teşvik eden tedbirler alır.
- Yükseköğretim hizmetleri yarı kamusal-karma nitelikte mal ve hizmetlerdendir.

Kamu Ekonomisi, Kamu Ekonomisinin İşleyişine Dair İlke ve Esaslar, Kamu Kesimi ile Kamusal Mal ve Hizmetlerin Özellikleri

8

- Kamusal mal ve hizmetlerin üretim miktarının ayarlanmasında ölçü talep değildir. Burada siyasal süreç işler, siyasal tercihler doğrultusunda üretim miktarı belirlenir.
- Demokratik bir rejimde iktidar keyfi biçimde siyasal karar alamaz, siyasal kararların alınmasında seçmenlerin talepleri dikkate alınır. Siyasal tercih ve kararları seçmenlerin talepleri belirler. Kişiler, siyasi partilerin kendilerine sunduğu seçim programlarına göre seçimlerde oy kullanırlar. Seçim zamanı geldiğinde seçmen, kendisine en iyi hizmeti vereceğini düşündüğü siyasal partiye oy verir.
- Görüldüğü üzere kamu kesiminde geçerli olan sistem, piyasa talebine dayanan özel kesime benzemekle birlikte çok daha demokratiktir. Burada her vatandaşın bir oyu vardır. Seçme hakkı ise genel bir hak olup kişinin alım gücüne bağlı değildir. Oysa özel kesimde tüketiciler alım güçleri oranında sistemde söz sahibi olurlar. Özel kesimde talep alım gücüne göre belirlenerek piyasa üretimi yapılır. Kamu kesiminde ekonomik alanda yapılacak faaliyetlerin programını hazırladığı bütçeler vasıtası ile siyasal iktidar kesinleştirir. Bütçe kanununda hangi hizmetlerin hangi kapsamda karşılanacağı belirlenir. Kamu kesiminde, mümkün olduğu kadar çok kişinin hizmetten yararlanması istenir.

Kamu Ekonomisi, Kamu Ekonomisinin İşleyişine Dair İlke ve Esaslar, Kamu Kesimi ile Kamusal Mal ve Hizmetlerin Özellikleri

9

- Siyasi rejimleri ne olursa olsun bütün ülkelerde kamu kesimi ve özel kesim ekonomide bir arada faaliyette bulunur.
- Gerek kamu kesimi gerekse de özel kesim kıt olan kaynakları kullanarak insan ihtiyaçlarını gidermeye çalışır.
- Kamu ekonomisinde mevcut kıt kaynaklarla var olan kamusal ihtiyaçları gidermeye yönelik mal ve hizmet üretimi siyasal süreç ve tercihler doğrultusunda bütçe çerçevesinde ve vergilendirme aracılığıyla söz konusu olur. Bütçe, siyasal bir süreçtir.
- Özel ekonomide mevcut kıt kaynaklarla var olan özel ihtiyaçları gidermeye yönelik mal ve hizmet üretimi ise serbest piyasa mekanizması kuralları doğrultusunda piyasa fiyatı karşılığında gerçekleşir. Piyasa mekanizmasında ise siyasal süreç değil ekonomi kuramı rol oynar.

Ders sonu

